

Inhoudsopgave

Uitgangspunten en leeswijzer 13

DEEL 1 Omgaan met lastig gedrag op de groep

1. De pedagogische opdracht	19
1.1 De betekenis van buitenschoolse opvang voor kinderen	19
1.2 De pedagogische visie op lastig gedrag	20
1.3 Wat kan de bso bieden aan kinderen met probleemgedrag?	27
1.4 Vijf knap lastige vragen	31
1.5 Literatuur/bronnen	32
2. Interactie tussen groepsleiding en kind	35
2.1 De groepsleiding als reisleader	35
2.2 Oorzaak en gevolg	40
2.3 Interactie bij kinderen met probleemgedrag	44
2.4 Vijf knap lastige vragen	51
2.5 Literatuur/bronnen	51
3. De groep als sociale leeromgeving	53
3.1 De betekenis van de groep voor basisschoolkinderen	53
3.2 Kansen en risico's in de groep	60
3.3 Invloed van de groep op kinderen met probleemgedrag	64
3.4 Vijf knap lastige vragen	67
3.5 Literatuur/bronnen	68
4. Gebruik van binnen- en buitenruimte	71
4.1 De binnen- en buitenruimte als derde pedagoog	71
4.2 De invloed van ruimte op lastig gedrag	78
4.3 Het delen van de ruimte	82
4.4 Vijf knap lastige vragen	86
4.5 Literatuur/bronnen	86

5. Aanbod van activiteiten en spelmateriaal	89
5.1 Activiteiten en ontwikkeling	89
5.2 Aansluiten op de mogelijkheden van alle kinderen	98
5.3 Een passend aanbod voor kinderen met probleemgedrag	103
5.4 Vijf knap lastige vragen	108
5.5 Literatuur/bronnen	108

DEEL 2 Uitwisselen en afstemmen met ouders

6. Gesprekken met ouders	111
6.1 Praten over een gezamenlijke zorg	111
6.2 Contactmomenten tussen opvang en ouders	120
6.3 Vijf knap lastige vragen	127
6.4 Literatuur/bronnen	128
7. Een kindzorgstructuur	131
7.1 Uitwisselen en afstemmen	131
7.2 Opzet van een kindzorgstructuur	136
7.3 Drie uitgangspunten voor het contact met ouders	139
7.3 Vijf knap lastige vragen	144
7.4 Literatuur/bronnen	145

Bijlagen

Bijlage 1 Gedragskenmerken van stoornissen in het autistisch spectrum	149
Bijlage 2 Gedragskenmerken van ADHD en ADD	151
Bijlage 3 Het GGG-formulier	155
Bijlage 4 Bevorderen van sfeer en onderlinge relaties in de groep	156
Bijlage 5 Stappenplan voor een probleemoplossende benadering van conflicten	158
Bijlage 6 Criteria voor de kwaliteit van de bso-omgeving	160
Bijlage 7 Gedragsobservatielijst	161
Bijlage 8 Overzicht van typen ouders	165
Bijlage 9 Checklist voor gesprekken met ouders	169

Begrippenlijst	171
-----------------------	-----

Literatuurlijst en overige bronnen	173
---	-----